

Gyulafehérvári Hírlap

POLITIKAI HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Szerkesztőség: Alvinczi utca 7. Telefonsz. 15, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
A lap előfizetési ára: Negyedévre 3 Kor. Félévre 5 K. Egész évre 8 K. Egy szám ára 20 fill.

Felelős szerkesztő:
DR. VIZSOLYI MANÓ.

Kiadóhivatal: Papp György könyvnyomdája, hova a lap hírdetési részét illető közlemények küldendők.
A hirdetések közlési díja megállapodás szerint. Nyilttér sora 50 fillér.

„Pro Transsylvania!”

Irta: **Dr. Roska Miklós** polgármester.

Ő császári és királyi Felsége Zita királyné legfőbb védnöksége alatt múlt év december hó 27.-én a budai királyi várban megalakult a „Pro Transsylvania” országos segítő-bizottság.

A megküldött szervezeti szabályok szerint az országos segítő-bizottság célja:

„Erdélyben a gyermekvédelem tervszerű társadalmi szervezése, a feldult tűzhelyek újraépítése és általában a háború által okozott anyagi és erkölcsi károk enyhítése a hatóságokkal és a fennálló társadalmi szervezetekkel összhangban, a magyar társadalom nagylelkű áldozatkészsége által rendelkezésre bocsájtott eszközök segítségével.”

Méltóztatnak látni, rövid pár szóban

egy hatalmas program. A szervezeti szabályokat kísérő indokolásban a fájdalom mélységével kiált hozzánk kérő szavuk: „Erdély mi értünk szenvedett, most nekünk kell sikra szállnunk Erdélyért!”

Igen, most nekünk kell sikra szállnunk Erdélyért!

Alávaló ellenségeink, a vad oláh horda romba döntötte Erdélynek egy pár virágzó városát, tönkre tett sok száz székely falut, annak iparát, kereskedelmét, állattenyésztését és földmivelését. De tönkre tett sok száz magyart is, kik kénytelenek voltak őseik földjét otthagyni és futni a bizonytalanság felé. Tönkretették szervezetünknek ütőerét, a kipróbált székely népet. Ezt a székely népet nekünk meg kell mentenünk! Meg kell mentenünk, de nem hangzatos szavakkal, gyűlésekkel, hanem a szeretet sugallta erős szervezettel, áldozattal, agitálással és minden rendelkezésünkre álló egészséges eszmével.

S kell-e annál jobb szervezet, mint a Királyné Ő-Felsége védnöksége alatt álló „Pro Transsylvania” segítő-bizottság! Magyarjaiért érző szíve már koronázása előtt nemes tette sarkalta. Vállalta a fővédnökséget, maga köré gyűjtötte budai várába az érdekeltséget és kiadta a jelszót: **mentsük meg a székelyeket!**

A koronás Király fenkölt hitvesének szava nem lehet a pusztában kiáltónak szava. Az Ő nemes jó szíve átértette, hogy ennél szebb hivatással nem kezdheti meg királynői munkásságát, mint a földönfutó székelység megmentésével! És ámbátor a Gondviselés rendelkezése folytán derék székelyeink kevés kivétellel ismét odahaza vannak, mindazonáltal szükséges a sürgős és hathatós segítség, hogy elpusztult vagyonkájukat ismét jókarba hozzassák, hogy tönkrement állatállományukat újból beállithassák és elrabolt gazdasági beren-

Tájékoztató.

— Az Alsófehérmegyei Történelmi, Régészeti és Természettudományi Társulat működésének eredményeiről —

Irta: **Iovag Ávéd Jákó** ny. főgimn. igazgató.

(2.)

Erkölcsei eredményeink közé számíthatjuk a következő sikereket: 1. Felkeltettük ásatásaink segítségével a közönség érdeklődését annyira, hogy az ásatások helyén némely években 2—3 ezer ember is megfordult és szemlélődött. Ez az érdeklődés főleg a katonai körökben ért el magas fokot, miáltal azt értük el, hogy míg a megelőző években a katonai árokkészítő gyakorlatok alkalmával a talált régiségeket a nyereszkesedők százával vihették el, addig most a főhatóságok csak az egyesületnek adtak engedélyt a katonai területeken az ásásra s a katonai gyakorlatoknál is ügyeltek arra, hogy a régiségek egytől-egyig kezeink közé jussanak.

2. Ásatásaink figyelmet keltettek irántunk a tudós körökben is és a szak-folyóiratok mind számosabban vettek tudomást ásatásaink eredményeiről. Dr. Jung Gyula prágai egyetemi tanár azt mondta, hogy évkönyvünk régészeti része a történészek és régészekre nézve igen érdekes és egészen új adatokat szolgáltat. Momm sen (Berlin), Dr. Domaszewszky (Heidelberg), Dr. Hampel (Budapest) dicsérőleg nyilatkoztak ásatásainkról s múzeumunkat az országos főfelügyelőség Dr. Fejérpataki László, Dr. Ferenczy Zoltán, Dr. Horváth Géza, Dr. Krenner József, Dr. Mihálik József, Dr. Seemayer Willibald és Dr. Kammerer Ernő tagjai által tanulmányoztatta és vizsgálhatta meg. Múzeumunkat meglátogatták

még: Dr. Kuzsinszky Bálint az aquineumi, Dr. Schneider Róbert a carnuntumi és Téglás Gábor a szármizegethuzai ásatások vezetői, akik részben ismertető közleményeket is adtak ki rólunk. A folyóiratok, melyekben ismertető és részben dicsérő közlemények jelentek meg rólunk, a következők: Corpus Inscriptionum Latinarum, mely tőlünk is kért adatokat ásatásainkról és tárgyainkról; Archeologiai Értesítő; Századok; Archeologisch epigraphische Mittheilungen; A berlini akadémia által kiadott dunamelléki feliratok gyűjteménye, melyben a szerkesztő örömet fejezte, ki hogy Apulum jelentőségére nézve Szármizegethuzát is felülmuta s dicsérte az egyesületet fáradozásaiért; Erdélyi Múzeum; Korrespondenzblatt des Vereines von Siebenbürgische Landeskunde; a bécsi archeologiai intézet folyóirata; A Baumeister féle Denkmäler des Klassischen Alterthums.

3. Az ásatásokkal elértük azt az eredményt is, hogy a Dáciáról szóló feliratos téglák annyi változatát sehol egyetlen múzeum sem tudja produkálni, mint azt a mi múzeumunk teheti, melyek között unikumok is vannak.

4. Nagyon is fontos ásatási eredmény az is, hogy az egyesületi munkálkodás folytán, — amit eddig nem tudtak megállapítani, — nagy vonásokban meghatározhattuk az Apulum által elfoglalt egész terület határait és ezen határon belül meg tudjuk mondani, hogy hol és hogyan feküdt a tábor (a castrum), hol és hogyan terjedt ki a város (a municipium) és az ő külvárosa (coloniája). S ki lett mutatva az is, hogy Dáciának fővárosa nem Sarmizegethuz, hanem Apulum volt.

5. Nem megvetendő ásatási eredmény az

is, hogy a római kori építészet dáciai állapotát, melyről a régészet olyan keveset tudott, az általunk kiásott és összegyűjtött építészeti maradványok teljes világításba helyezik.

6. Ásatásaink kiváló eredménye az is, hogy a magas kormány tudomást véve azok eredményeiről, egyesületünket is felvette a segélyezendők közé s már 1893 óta részesít ebben. Ennek alapján léptünk összeköttetésbe a könyvtárak és múzeumok országos főigazgatóságával is, kinek ellenőrzését és hogy úgy mondjam közös alapszabályait elfogadtuk.

(Más irányu munkálkodásunk.) A lármá és reklam nélkül munkálkodó egyesület más eszelekvési kötelezettségbe tartozó területeken is akart eredményeket elérni és el is ért némelyeket.

1. Egyik eredményes munkálkodása az a tizen négy vaskos évkönyv, melyeknek értékei eredeti buvárkódásokon alapulnak és jobbra vármegyénk területére vonatkozván, annak történelméhez és természeti viszonyainak ismeretéhez egy-egy téglával járulnak hozzá. Sajnos az utóbbi években kénytelenek voltunk beszüntetni nyomtatásukat (remélem nem sokáig), mert múzeumépületünk szárnyainak kiépítése az egyesület pénztárát erősen igénybe vette.

2. Az évkönyvek egyben annak tanúi, hogy egyesületünk tagjai közül többen minden anyagi kilátás nélkül már évek hosszú során át kutatják a vármegye történelmi és természeti viszonyait és azokban jelentős eredményeket közölnek az egyesület révén a világgal.

3. Gyűjtés útján a szentimrei csatát egy márványlapon s a miriszlói ütközetet egy szép oszloppal jelölte meg, mely 1667 kor. 81 fillérbe

dezéseiket ismét megszerezhessek. Erre pedig hatalmas társadalmi segítségre van szükség!

Egy ízben már megmutatta a magyar nemzet fájdalmas szeretetét a Kárpátok tövében épült községekkel szemben, mikor milliókat áldozott a haza oltárára, hogy az elpusztult falvakat újra felépíthesse, a háboru szerencsétlen áldozatainak, a kulturának és művelődésnek új lakhelyeket, az Istent keresők szívének pedig új templomokat építhessenek.

Ugyanazzal a fájdalmas szeretettel kell ujólag a magyar társadalomnak megmutatni, hogy a magyarság ősei: a derék székelyek nem pusztulhatnak el, meg kell mutatnia, hogy a Magyarországon élő öserő csodákat tud művelni.

Szemben egy egész világ rablóhadjárataival megmutatta öserejét a magyarság a különböző harcztereken, szervező képességét és a változott viszonyokhoz való alkalmazkodását a front mögött, nemes-szivűségét és áldozatkészségét a jócselekedetek gyakorlásában.

Majd ha kérő szavammal az áldozatkészségben és jócselekedetek gyakorlásában már is hatalmas tevékenységet kifejtett városom közönségéhez fordulok székelv testvéreink érdekében, teszem ezt azzal a tudattal, hogy e hajdan fejedelmi város közönsége szíve szeretetének egész melegével fogja leróni a jótékonyság adóját Erdélyért!

Soha szebb szavakkal nem fordultak még a magyar társadalomhoz, mint a „Pro Transsylvania” országos segítő-bizottság. Azért az ő szavaival bontom ki én is városomban a zászlót:

„Erdélynek, a magyar szabadság ősi

végvárának felvirágoztatásáért bontunk zászlót, csapatunk haddá sokasodik, mert aki vezet minket, mert akinek nevét lobogónkra irtuk: Felséges asszonyunk, Zita Királyné, Erdély pátronája!”

Kavarodás a villany körül.

Szászsebes a magánjogban. — Hadüzenet Gyulafehérvárnak. — Veszélyben a villanyáramunk. — A tanács panasza a belügyminiszterhez. — Fokozódnak a világítási mizériák.

Gyökeres rendezést kérünk!

A Gyulafehérvári Hírlap már ismertette Szászsebes város tanácsának azt az átiratát, amelyben arról értesítette Dr. Roska Miklós polgármestert, hogy a villanyáramunkat szolgáltató szászsebesi villanytelep ezentúl városunknak nappali áramot nem fog adni. Ismertettük a városi villamos-bizottság e kérdésben elfoglalt álláspontját is és megírtuk, hogy a villamos-bizottság határozata értelmében a tanács a belügyminiszterhez fordul orvoslásért.

Jóformán még utnak se indult a tanács panasza, mikor folyó hó 9.-én, a délelőtti órákban, a szászsebesi polgármester felhívta Dr. Roskát és közölte vele, hogy a szászsebesi városi villanytelep minden további nélkül megszünteti városunk számára az áram szolgáltatását és pedig az esti áramét is.

A polgármester ez értesítés vétele után sürgős tanácskozássra hívta Tihanyi villanytelepi igazgatót, Nagymihály városi főmérnököt, Dr. Kratochwill tanácsost és Dr. Gál tiszti ügyészt, akik úgy határoztak, hogy táviratilag kéri a belügyminiszter intézkedését.

Még a postára se volt adva a tanács „sürgős” jelzésű távirata, amikor, úgy látszik, észretertek a szászsebesiek és megindították az áramot. Ekkor azonban márdélfelé járt az idő, de eddig nappali áram nem volt és estére a legkomolyabban fenyegetett a sötétbenmaradás veszedelem, úgy, hogy lapunk gépirásos értesítése már szétosztásra készen állott, hogy közönségünket a sötétség nyakába zuduló kellemetlensége felől tájékoztassa.

Alkalmunk volt betekinteni azt a táviratot, melyet a tanács a belügyminiszternek elküldött; nemkülönben betekintettük a tanács jól megindokolt panaszát is, mely azóta bizonyára már be is érkezett a belügyminiszteriumhoz.

Ha az ember a panaszban foglalt tényállításokat összeveti a szászsebesi polgármester már ismertetett telefon-jelentésével, úgy azt kell hinnie, hogy a szászsebesi uraknak fejükbe szállt a harmadéves világháború és holmi nagyhatalmasságnak képzelve magukat, máról holnapra hadat üzennek az ő pumpoló manőverüknek behódolni nem hajlandó Gyulafehérvárnak.

került és gyűjtést rendezett Hunyadi Jánosnak Gyulafehérvár piacán felállítandó lovasszobrára, mely célra eddig 15718 kor. 34. fillér gyűlt össze.

4. Egyesületünk a milleniumi, a bécsi nemzetközi vadászati és a római nemzetközi művészeti és történelmi kiállításokon is részt vett. Az elsőre az addig kiállított apulumi épületi maradványok gipszmásolatát készítette el; a másodikra 2—2 drb. Árpádok korabeli nyilhegyet és lándzsavéget, egy drb. szarvas-aganéból és 2 drb. vörösrézből készült jellegzetes löportartót adott és végül a harmadikra 9 drb. köemlék gipszmásolatát küldötte meg. Ezek a köemlékek a következők: Zenonak, a „numerus germanorum” nevű eddig római feliratokon elő nem fordult katonai csapat katonájának feliratos sarköve; egy siri szfinks egész szobra; négy drb. jellegzetes római oszlopfej; egy trák lovasnak, továbbá győzelmi áldozatnak és egy dák vitéznek a reliefe. Mindenütt elismerő oklevelet s az elsőnél bronzérmeket nyertünk.

5. Hogy társulatunk kivívta azt az erkölcsi tekintélyt, mely őt a vidéki intézetek nivóján minden elfogulatlan ember előtt méltán megilleti, az elmondottakon kívül tanúság reá a nagysebeni hadtestparancsnokság rendelkezése, melylyel az egyesület érdekeit védelmezi; aztán annak a 40—50 társulatnak a neve — köztük külföldiek is — kikkel társulatunk csereviszonyban áll; aztán vármegyénknek az a ténye, hogy egyesületünket monographiája tervezetének elkészítésével bizta meg; majd meg az a körülmény, hogy mindenütt megemlékeznek egyesületünkről, ahol hasonló egyesületek gyűléseiről vagy ezek kiadványairól van szó, akár állunk

velük csereviszonyban, akár nem.

Ez utóbbi körülmények elmondása némileg gyerekesnek látszik lenni, de hát vannak körülmények és emberek, kikkel szemben megköveteli az ember, még a legszerényebb is, hogy általuk megurastassék.

Az egyesület csak egyetlen feladatánál nem juthatott kellő eredményhez, annál, ahol a vármegyét s esetleg a hazai történelmet érdeklő még kiadatlan levelek és okmányok vagy másolataik gyűjtéséről van szó. Ez azonban nem annyira az egyesületen, mit inkább az egyesület pénztárán és a magánlevéltárak birtokosain múlt, mert ha ezen utóbbiak gyűjteményeiket részletekben lemásolásra beküldötték volna, akkor az egyesület tagjai a saját íróasztaluk mellett is szép eredményeket mutathatnának fel. Mivel azonban ezt nem tették meg, az egyesület egyes tagjainak kellett volna kiszállaniok, ami igen sok költséget emésztett volna meg s ezt az egyesület pénztára nem tudta volna hordozni, mert hogy erről felvilágosítással szolgálhassak, a következő adatokat közölhetem. A társulatnak 26 év alatt összes elköltethető

bevétele volt	74415 kor. 48 fill.
kiadása	72235 „ 36 „
a pénztári maradvék volt	2180 kor. 12 fill.

Ámde az alapoktól építkezésre

kölcsön vétetett	8192 kor. 56 fill.
Minélfogva az egyesület tartozása	6012 kor. 44. fill.

Nehogy azonban hűtlen kezelessel vádoltassunk, ide iktatom vagyoni állásunkat is.

A ház jelen értéke legkevesebb	55000 kor.
A butorzat	3500 „
A gyűjtemények	75000 „

Összes érték: 123500 kor.

tehát a bevételeknek közel a kétszerese. A tartozás né-öt év alatt rendezhető lesz. Megjegyzem, hogy a bevételeknek tekintélyes része államsegély és ajándék. Alapvagyonunk jelenleg a 9000 koronát megközelíti.

Ime! így néz ki egyesületünk 29 éves működése, melyről csak az elfoglaltság mondhatja azt, hogy nem elég eredményes, vagyis hogy pénzügyi viszonyai szerint még többet is lehetett volna és szebb eredményeket érhetett volna el! A ki még az elmondott adatok és viszonyok megismerése után is több eredményt követel egyesületünktől, annak csak azt mondhatjuk, hogy lehetlent követel, főleg ha irodalmi munkásság a követelése! Hiszen az egyesületnek nem az a feladata, vagy legalább is kevésbé lehet az feladata, hogy már ismert történelmi és természettudományi ismereteket dolgozzon fel, mit a tagok íróasztaluk mellett is elvégezhetnek, hanem inkább — mondhatnók egyesegyedül — újabb és újabb történelmi, régészeti, természeti, néprajzi művészeti tárgyak gyűjtése képezi feladatát, ami pedig vagy kutatás, vagy vásárlás útján érhető el. De akármit követelünk egyesületünktől, úgy a kutatás és vásárlás, mint a tudós értekezések megirratása sok pénzbe kerül és főleg sokba az utóbbi követelés, mivel az értékes értekezéseket a központi egyesületek és kiadók jól meg szokták fizetni s nekünk azokkal kellene versenyezni.

(Vége.)

Egyébként igen áldatlan a viszony a két város között a villany-szerződés megkötése óta. Mi becsületesen és ügyféli hűséggel kötöttük és tartottuk be a szerződést, melyet csak azért, mert az ránk nézve előnyös volt, mindenféle szekaturák és kifogásokkal számunkra tűrhetteflenné igyekszik tenni Szászsebes. Am ezek a machinációk nem vezettek sikerre s azért mostani drasztikusabb módszerükhöz folyamodtak.

A dolog hátterében az áll, hogy a háborús áremelkedéseket arra óhajtja Szászsebes felhasználni, hogy a szerződéses árakat felszórólja. Csakhogy ehhez nincs joga. Sőt még méltányosságból se követelheti ezt, mert hiszen a szászsebesi villanytelepet a Sebes árja hajtja — ami fillérjébe se kerül. Legfeljebb tehát csak arról lehet szó, hogy ha a Sebes befagy, akkor kénytelen a természeti hajtóerőt mesterségesen pótolni. Erre az esetre, bár ezt se a jog, hanem csak a méltányosság alapján — a béke kedvéért — hajlandó volt városunk a mai 6 filléres egységárat kilowatonként 10 fillérre felemelni. Ámde ez a 4 filléres különbözet nem elégítette ki a szászsebesi kincstar lordját, aki kiadta a jelszót: legyen sötétség!

Természetesen városunknak semmi oka sincs arra, hogy a szorult helyzetével spekuláló szászsebesieknek balekje legyen. Ellenkezőleg: igen helyesen mérlegeli, hogy a szászsebesiek követelése jogtalan; annyiival is inkább, mert ha csak a Sebes befagyva nincs — ami állítólag emberemlékezet óta nem történt meg — a szászsebesi telepnek a hajtóerő ugyszólván semmijébe se kerül. Éppen ezért tisztában van azzal is, hogy az ugyszólván naponként megismétlődő árammegszakítások jogtalanok és mivel se indokolhatók. S ezt nemcsak következtetések, de tények után állapította meg a tanács, mert a városi főmérnök és a helyi villa mostelep igazgatója folyó évi január hó 31.-én személyesen győződtek meg a helyszínen, hogy áramunk szolgáltatásának semmi akadályja sincs s amíg Szászsebesen a mondott nap 11 órákor volt is villanyáram, addig a mi városunkból ki volt kapcsolva. Úgyan ilyen tényt konstatáltatott a város dr. Király Géza kir. közjegyzővel, mint hiteles személylyel.

Szászsebesen tehát úgy értelmezik a magánjogot, hogy a kétoldalú, kölcsönösen kötelező és jogosító szerződéstől egyoldalúan elállhatnak, holott a dolog úgy áll, hogy még ha igazuk volna is, legfeljebb csak arra volna joguk, hogy a magasabb egységár iránti követelésüket bírói uton — de nem önhatalmulag — érvényesítsék.

Nos hát, bátrak vagyunk figyelmébe ajánlani a szászsebesi Savignyknak, hogy végzetes tévedésben leledzenek, amelynek igen komoly, sőt súlyos következményei lehetnek. Mert hiszen a villanyáram megtagadásával szerződészegésre kényszerítik Gyulafehérvár városát a saját fogyasztóival szemben, ami könnyen azt eredményezheti, hogy a villanyerőre berendezett iparüzemek kárigénnyel lépnek fel s a sok fináncz-spekulációnak az lesz a vége, hogy olyan kártérítési per zudul a szászsebesi civilizisták nyakába, hogy évekig nyögik.

De van a dolognak még egy csattanója, a mit igen üdvös lesz megjegyezni a Sebes kedves partján. Ugyanis Gyulafehérvár ma a hadviselés szempontjából is annyira számottevő tényező, hogy pályaudvarának és katonai, nemkülönben a honvédelmi közigazgatás elvégzésére hivatott közegei hivatalos helyiségeinek világítás nélkül hagyása egyenesen a hadviselés érdekeit

veszélyeztetheti. Szeretnők látni, hogy van-e bátorságuk a szászsebesi uraknak ezeket az érdekeket csak pillanatra is figyelmen kívül hagyni?! Egész bizonyosan szűkebb mértékkel mérik szomszédurék a virtust. De akkor meg az üzem teljes elvonásának kijelentése csak üres fenyegetés volt, amely megpumpolásunkat célozta és minthogy mi nem álltunk kötelnek, más eredménnyel nem járt, minthogy neveltségessé teszi a fenyegetőt. Ez a megállapítás annál objektivebb, mert a kritikus este igenis vigan égelt a villanyunk s tudomást se látszott venni arról, hogy rávonatkozóan a délelőtti folyamán a polgármester ur Gyulafehérvára telefonált.

Bizton hisszük, hogy igaza lesz a továbbiakban is Dr. Roskának, aki rögtön be nem váltandó fenyegetőzésnek minősítte a nagyhangú fogadkozást. Mégis: nem állhatunk meg polgármesterünk pszichológiai ismereteinél, hanem a legerélyesebben követelnünk kell, hogy tessenek rendet teremteni! Nem vagyunk hajlandók a közvilágítás amúgy is, de pláne ma bizonyára még fontosabb közkérdését kiszolgáltatni a bizonytalanságnak és hathatós szankeziókkal kérjük biztosítani igen üdvös villany-szerződésünk betartását minden önkénnyel szemben, mert a szászsebesi urak merészségének ha vanak is határai, van a mi türelmünknek is. *Permanens, intenzív áramot* kérünk s nem meg-megszakadó, vibráló pislákolást! — Nézetünk szerint nagy hiba volt eddig engedni a dolgot. Mindjárt az első alkalommal kellett volna teljes erővel fellépni, akkor nem jutottunk volna idáig.

H I R E K.

— **A Gyulafehérvári Hirlap a hadiárva és özvegyeknek.** A Gyulafehérvári Hirlap városunk hősi halált halt polgárainak anyagi támogatásra szoruló árvái és özvegyei alapja javára — lapunk ötödik számában a jelen híreikkünkkel azonos című hírében foglaltakhoz képest — 3 K 50 fill.-t fizetett be a városi adóhivatalnál, ennek 5—917. sz. alatt kiállított nyugtája ellenében. F. hó 8-án pedig további 11 K 50 fillért a 8/917. sz. nyugta ellenében.

— **A város buzáját** 322 mm. meunységben kiutalták. A kiutalt buzát a pókafalvai körjegyző vasútra tétel céljából beszállította a küküllőszögi állomásra. A feladás azonban nem sikerült, mert a megnevezett állomáson megtagadták a buza felvételét. A pókafalvai körjegyző tehát kénytelen volt megelégedni az-
zal, hogy a buzát az állomásnál lerakta és erről a városi tanácsot értesítette. A tanács azonban telefonon fordult a főispánhoz, aki véletlenül éppen Balázsfalvára volt indulandó és ígéretet tett, hogy a buza vasútratételét kieszaközi. A főispán ur folyó hó 10. én telefonon értesítette a várost, hogy a küküllőszögi állomás felveszi már a buzát, de a felvételnél jelen kell lennie a Haditermék megbizottjának s e megszabott kelléke igazolására kereskedelmi miniszteri rendeletre hivatkozott. Bár a város nyomban a kívánt értelemben intézkedett, mégis, mint kurjuzumot kell felemlitenünk, hogy viszont a Haditermék megbizottja, ugyancsak miniszteri rendeletre hivatkozva mutatta ki, hogy neki nem áll kötelességében a feladásnál jelen lenni. Szóval: még egy példája a jogi bizonytalanságnak!

— **Sikosak a járdák.** Több oldalról panasz érkezett hozzánk, hogy a rendőrség nem kötelezi a háztulajdonosokat hogy a házuk előtt a le nem tisztított járdára fagyott havat, melynek felülje valóságos koreszlopapálya, felhítsék s ezért veszélyes kimozdulni az utcára. Ugy véljük, hogy a panaszok jogosak. Jónak látjuk ezért felhívni rendőrségünk figyelmét s a háztulajdonosainkét is, mert ha valaki lábát törí, könnyen

kártérítési pert indíthat a gondatlan háztulajdonos ellen. Egy kis hamu minden háznál akad s csak a legkevesebb, amit embertársainktól megkövetelhetünk, hogy vegyék maguknak azt a kevés fáradságot, hogy ezzel a különbenis értéktelen anyaggal a járdát felhítsék.

— **Az állami elemi iskola gondnoksága** f. hó 8-án Dr. Roska Miklós polgármester gondnoksági elnök elnöklete alatt ülést tartott, amelyen főleg a tanítás lehetőségét veszélyeztető fahiány kérdésével foglalkozott. A gondnokság kénytelen volt kimondani, hogy amennyiben a fahiány megoldást nem nyer, a tanítást beszünteti. Rövid időn belül tehát csakhamar társa akad az izraelita elemi iskolának, mert immáron az állami iskola volna a második, amely tüzelőanyag hiányából a tanítást abbanhagyni kénytelen. Csakhogy az állami iskola helyzetét még súlyosabbnak találjuk, mert amíg az izraelita elemi iskola háta megett nem áll a nagy erdőlatifundiumokkal rendelkező iskola tulajdonos, addig az állam elemi iskolájának tulajdonosa ugyanaz a magyar állam, amelynek környékünkön nagy kiterjedésű eredei, ezzel kapcsolatban mindenféle erdészeti hivatalai és itt Gyulafehérvárott is állandó tűzifa telpe van. Valóban kultur-botránynak kellene minősítenünk, ha előállana az az eset, hogy az állami iskolában tüzelőanyag hiánya miatt be kell szüntetni a tanítást, holott talán nem meszebb, mint az iskolától 1 kilométernyire az iskolatulajdonos államnak tűzifaraktára van.

— **Ninos levelezőlap.** A helybeli postán csakugy, mint a postaérteket árusító kereskedésekben az elmúlt hét folyamán nem lehetett levelezőlapot kapni. Készek vagyunk ezt a mizériát is a háború számlájára könyvelni s s megnyugodni abban a magyarázatban, hogy nincs papír, de annál több s előbbre való dolga van az államnyomdának. Csakhogy ha ez így van s mi és a közönség belátással vagyunk, ám legyen ezzel az állam is! A mai helyzet ugyanis nagyon sérelmes. Mert az új postatarifa szerint a nem hivatalos kiadmányu levelezőlapokra 10 fillér bélyeg kell. Tehát ez már 2 fillér differencia a közönség rovására egyetlen levelezőlapnál. Pedig ma igen kevesen vannak, akiknek még 2 fillért is ne volna érdemes megtakarítani. Az állam rákenyszeríti a saját postacikkeit polgaraira, de nem gondoskodik e cikkek kellő mérvű forgalomba hozataláról. Pedig a dolognak még másik említést érdemlő része is van. Nem állami kiadmányu levelezőlapja nincsen csak a kereskedőnek, iparosnak, ügyvédnek. Tehát a legtöbbben még a 2 filléres különbözetnél se állhatnak meg, hanem kénytelenek a szerelmes diák képeslevelezőlapjára fanyarodni, ami már maga is 10 fillér, vagy levelet írni, ami a mai papírárak mellett portóval együtt 11 fillér kiadástöbbletet jelent egyetlen levélnél. Ez igazságtalan helyzet!

— **A városi képviselőtestület 1917. évi február hó 16-án** délután 3 órákor a városháza nagytermében rendkívüli képviselőtestületi közgyűlést tart. A tárgysorozaton néhány kisebb horderejű ügy szerepel. Ugyancsak ülést tart — és pedig folyó hó 15.-én — a városi képviselőtestület gazdasági és pénzügyi bizottsága is.

— **Az ujabbi népfelkelő szemle** alkalmából úgy a felmentett, mint az alkalmatlannak talált 1872. jan. 1. és 1892. dec. 31. között született népfelkelésre kötelezettek legkésőbb holnap, vagyis f. hó 15.-ével bezárólag jelentkezni tartoznak a városi tanács katonai ügyosztályánál. Jelentkezni tartoznak a rokkantak is.

— **A petroleumjegyek kiadását fel függesztették.** A városi tanács annak közlésére kér fel bennünket, hogy a petroleumjegyek kiosztását két heti időre beszüntette, mivel petroleummal ennyi időre már el van látva a közönség. Itt említjük meg, hogy ezideig ujabbi 669 petroleum- s összesen 1859 czukorjegyet adott ki a tanács.

— **Az irni és olvasnitudást** igazoló állandó bbizottság, az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1913 évi t. cz. értelmében, működését városunkban a tanácsház nagyter-

mében Dr. Roska polgármester elnöklete alatt ma, azaz folyó hó 14. reggel 9 órakor kezd meg. A bizottság a mai napot kivéve még két napig: holnap és holnapután lesz permanenciában.

— **Maximálták a piaci czikkek árait** és mi hozsannával fogadtuk az üdvös intézkedést. Örömrünk azonban korai volt, mert az intézkedés — sajnos — nem volt képes elérni azt a célt, melynek érdekében megtett. Itt mindenekelőtt az a baj, hogy úgy a fogyasztó, mint az árusító áthágják a maximált árat. A másik baj pedig az, hogy a piacznak szánt árut az eladó egyszerűen visszatartja, piaczra se hozza. Mindenekelőtt ezen kellene teljes eréllyel segíteni s ha másképp nem megy, rekvirálni kell a piaci árukat. További teendő volna az is, hogy szigorúan büntetni kellene azt az eladót és vevőt, aki a piac kikerülésével árul, illetve vásárol, mert az ilyen alkalmak kedveznek legjobban az ármaximalási rendelkezések kijátszásának.

— **Lopják a szánakat.** Megénekeltük már városunk fóttereinek díszét, a rekvirált szánakat, melyek, úgy látszik, végleg kiestek a hadvezetőség memoriájából. Alighanem ez a meggyőződés bátorította fel azokat, akik se szó, se beszéd: egyszerűen minden további nélkül dézsmálják a szánakat. Ez a körülmény arra indította a tanácsot, hogy a katonai parancsnokságnál bejelentse, hogy a szétszórt járműveikért nem vállalhatja tovább a felelősséget.

— **A fainség** hova-tovább kezd tőrhetlenné válni. A fa beszerzése, hazaszállítása és felvágatása napról-napra nehezebben és nehezebben megoldható kérdéssé lesz. Mi nem tudjuk semmi elfogadható magyarázatát ennek a lehetetlen állapotnak. Öserdők vesznek bennünket körül. Az őstermelés erdőkihasználási ágát ugyanolyan kedvezményekben részesíti a kormány, mint a mezőgazdaságokat. A hadifoglyok személyében munkások is állanak rendelkezésre. *Es mindezek dacára a legnagyobb fainséggel kell küzdenünk a leghidegebb időjárás közepette!* A városnak is van erdeje, a kinstárnak is s mindezen felül magánosok is foglalkoznak tűzifa kitermelésével, kereskedésével. Mégis abban az épüleles látványban volt szerencsénk f. hó 9.-én a városházán gyönyörködni, hogy a hivatalos helyiségek legnagyobb része fűtetlen volt. *Ahova be nyitottunk, mindenütt azzal a panasszal fogadtak bennünket, hogy nincs mivel fűteni.* A helyzet annál pikánsabb, mert nemcsak hogy erdeje van a városnak, de a városháza udvarán tűzifahasáb halmot láttunk és pillanatra se esik ki emlékezetünkől, hogy a városnak villamos erőre berendezett favágógépe van s a szükséges munkaerőt csak úgy módjában áll előteremteni, mint ahogy a netán szükséges fuvart akadály nélkül megszerezheti az előfogatok kirendelésével.

— **Törvényszéki kinevezések czimű** mult heti híreikkünkbe hiba csuszott be, amennyiben azt irtuk, hogy az ott említett kinevezések az igazságügyminisztertől származnak. Ezzel szemben az igazság az, hogy a kérdéses kinevezések Ö-fensége tényei, s azokat az igazságügyminiszter az 1869. évi 4. t.-cz. 3. §-a értelmében csak ellenjegyzí.

— **Elutasított kérés.** A városi tanács, méltányolva a közönségnek a dohányjövedéki cikkekben való állandó és nagyfokú nélkülözését, kérést adott be a pénzügyminiszterhez, melyben alaposan megindokolva arra kérte, hogy a város dohányszükségletének fedezéséről kellően gondoskodjék. A kérés folyó hó 9.-én érkezett vissza a városhoz azzal, hogy azt a miniszter ur teljesíthetőnek nem találta.

— **A zalatnai községi aljegyzői állásra** pályázatot hirdet a járási főszolgabíró. A pályázatokat 1917. évi febr. hó 27.-ig bezárólag kell leadni. Összes javadalmazás 2040 kor.

— **A „Pro Transsylvania”** országos segítő-bizottság, mely Zita királyné öfelsege fővédnöksége mellett a budai királyi várpalotában 1916. év december hó 27. én alakult meg, alakuló közgyűlésén Dr. Roska Miklós polgármestert beválasztotta igazgató-tanácsába.

— **Törvényhatósági utainkat** teszi ismételtén szová a Közérdek f. é. 6. száma. Ezuttal már konkrét esettel is szolgál s kiszámítja, hogy csak ez egyetlen esetben 1400 kor. a vármegye kára. Amellett sürgös és szakszerű vizsgálatot s a felelős közeg anyagi marasztalásának kimondását szorgalmazza.

— **A gyulafehérvári cs. és kir. helyőrség** f. évi febr. hó 10.-én, szombaton, jótékony célú művészestélyt rendezett az Uránia mozgószínházban a harsztéren elesettek özvegyei és árvái javára. A monstre-műsoron husz szám szerepelt.

— **Nagy a hideg.** Hosszu évek óta nem volt olyan erős nálunk a tél, mint az idén. Előbb nagy hóföregetek voltak s azután nagy fagyok következtek. A hőmérő higánya hirtelen a 0 fok alá esett s a verőfényes napok dacára még a déli órákban se állott be egy kevés olvadás. Különösen az éjszakák kegyetlenül hidegek, úgy, hogy a hőmérő 25—27 C. fok hi deget mutatott.

— **A Vöröskereszt-Egyesület** gyulafehérvári választmánya közli, hogy a f. év és hó 5. napján rendezett hangversenyen felülfizettek: Fuchs Nándor 50 K. Sappeur Bataillon Gyulafehérvár 50 K. Dr. Fried Ármán 20 K. Glück Rudolf 20 K. Jickeli F. czég 20 K. Balázs Ferencz 20 K. Baruch Mór 20 K. Dr. Csubry Bonifác 10 K. Majláth Ferencz 10 K. König Sándor 10 K. Baumann Nándor 10 K. Nemes Albert 12 K. Kristó Péter 6 K. Mózes Károly 6 K. Gyulafi Albert 5 K. Lázár Emil 4 K. Dr. Király Géza 4 K. Barbul László 2 K. Papp Gy. 1 K. Pallér Mariska 1 K. A hangversenyen a felülfizetésekkel együtt befolyt összesen 1410 K. 36 fillér.

A Gyulafehérvári Hírlap Panaszkönyve.

(E rovatban közlötték a szerkesztőség nem vállal felelősséget.)

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Ha a közönség tudta volna azt, amit most a *Gyulafehérvári Hírlap* f. é. 6. számában közölt „Harctéri hírek késése” című közleményéből megtudott, sok száz ember megtakaríthatott volna néhány koronát s megkímélte volna magát bosszankodástól.

Ha — mint írva vagyon — a *magántávírat-forgalom* az erdélyi részek egész területén szünetel, akkor a távirdahivatalok miért fogadnak el táviratokat és érte járó díjat? Hat csak magánember köteles teljesíteni azt, amire díjazás mellett vállalkozott? Az államkinstár nem vonatkozik ez a jogszabály? És ha vis major miatt az elvált köteleességemet teljesíteni nem tudom, csak én vagyok rászorítható a díj visszafizetésére? Az államkinstár ez nem kötelező? Milyen jogon fogad el a posta táviratdíjat, ha táviratomat nem továbbítja, nem kézbesíti?

A menekülés világában százan és százan fordultak a távirdához, mert aggodalomban élve, övéikről tudomást szerezni akartak. Tucat számra küldözgették a táviratokat, a kérdezősködő táviratokat, és mind hiába! Az aggodalmak tenger nyire szaporodtak, mert a táviratok soha sem érkeztek meg oda, a hová címezve voltak. — Ez tény.

A magy. kir. posta- és távirda intézmény mélységesen hallgatott, pénzünket elvette, mo solyogott együgyűségünkön, s táviratközleményeinkkel kállyhát fűött.

Miután még jelenleg is sokan a távirdát, mint „biztosabb és gyorsabb” közlekedést veszik igénybe, nem tudva azt, hogy a magántávírat-forgalom jelenleg az erdélyi részek egész területén szünetel, a *Gyulafehérvári Hírlap* jótett a közönséggel, hogy ezt leköszölte. Köszönetünket mondjuk érte. De kérem szere-

tettel arra is, hogy e sorokat is közölni szíveskedjék — a név felesleges — hogy a m. kir. posta és távirda láthassa, hogy a közönség ezentul nem all kötelnek.

Gyulafehérvárott, 1917. febr. 8 án.

Kiváló tisztelettel:

(Aláírás.)

HIRDETÉSEK.

Egy Seifert-gyártmányu jó karban levő billiárdasztal jutányos áron eladó.

Értekezhetni Barbul László kaszinó-gazdával délelőtt folyamán a törvényszéken I em. 49. sz. és az esti órákban a Polgári Kaszinóban.

A gyfehérvári katonai gőzfürdő új fürdőrendje

mai nappal lép életbe. E szerint a gőzfürdő polgár férfiaknak vasárnap és szerda délelőtt, valamint szombat délután 2—5-ig, hölgyek részére pedig péntek egész nap fog rendelkezésre állani. Népfürdő hölgyek részére péntek délután 5—6, férfiak részére szombat délután 5—6-ig. Kádfürdők minden nap — hótfő délelőtt kivételével — délelőtt 8—1-ig és délután 2—6-ig. Fürdőárakban nincs változás.

Vajdahunyadi takarékpénztári részvények eladók.

Értekezni lehet dr. Vizsolyi Manóval dr. Mayer irodában, Gyulafehérvárt.

Eladó!

7 hold déli fekvésű beültetett és termőképes szőlő szabad kézből azonnal eladó.

Bővebb felvilágosítással szolgál e lap kiadója.

Öväs.

A fogyasztó közönség szíves figyelmébe ajánljuk, hogy saját érdekében minden boros palackunkat felbontás előtt ellenőrizze, mert csak az a palack eredeti töltésünk, amelynek dugója szab. ólomplombunkkal van lezárva. **Hordóban bort nem hozunk forgalomba**, így egyes cégeknél házított boraink nem szerepelhetnek. A tapasztalt visszaéléseket kérjük hozzánk bejelenteni.

Tisztelettel:

Báró Kemény Árpád

csombord-alsógáldi uradalmának borgazdasága
eladási irodája Nagyenyed.

Nyomja és kiadja Papp György nyomdatulajdonos Gyulafehérvárt.